

MONITUM IN OPUSCULUM SEQUENS.

Quantum arte poetica valuerit Hildebertus vel hoc solo poemate liquet; licet enim ibi metri leges aliquando paulo liberius transgressus fuerit, hoc quantulumcumque viliū sensuum nobilitas, ludus in verbis, et licita poetis orationis oblectamenta abunde compensant, quibus tamen more suo lectorum mentes a terrenis ad cœlestia conetur erigere. Hoc autem e manuscripto Colbertino num. 3019 eruiimus, ubi sub Hildeberti nomine transcriptum dicebatur e manuscripto codice num. 4 monasterii Breunensis diocesis Suessionensis ordinis Præmonstratensis.

DE ORNATU MUNDI.

Mundi ornatum depingit, et perlurum demonstrat, ac proinde ad immarcessibiles cœli delicias invitat.

Erige, Chio, stylum cultum sermonis inaura,
 Os resperge meum nectaris imbre tui.
 Hanc imitator apem, cujus prudentia ceram
 Jejunam mellis non sinit esse suam.
 Mella nisi dederis, mea cera favum sinit, ergo
 Ros mihi mellifluis stillet ab ore tuo,
 Est nemus unde loquor, nemus ausum tangere
 (nubes,
 Hic locus æmulus est, o paradise! tuus.
 Hic experta fuit natura quid ars sua posset,
 Et, quanto potuit, pinxit honore locum.
 Nam stillavit in hæc loca quædam gloria rerum,
 Sed quasi cum nimbo copia fluxit opum.
 Spirat ibi nardus, nascuntur aromata, nectar
 Conficitur, sudant balsama, mella fluunt,
 Poma rubus, lautus bacchas, oleaster olivam,
 Spina rosas gignit, lac pecus, uva merum.
 Quælibet arbor ibi geminum sortitur honorem,
 Rami parturiunt, palliat umbra solum.
 Ramorum populus et fructu gaudet et umbra,
 Pellitur inde fames, tollitur inde calor.
 Hic videas ulmum quam non sinit esse punicam
 Vitis, et in fructum postulat ejus opem.
 Quodam conjugio sibi nubunt vitis et ulmus,
 Vitis quippe merum concipit, ulmus alit.
 Surgit, floret, olet ibi cedrus, palma, cypressus;
 Stat cedrus, floret palma, cypressus olet.
 Malus, oliva, pirus rubet, hinc viret, hinc tument
 (inde
 Hæc pomis illa frondibus; illa piris.
 Ut neque de vulgo lignorum mentio fiat,
 Excedent numerum cœtera ligna tamen.
 Mella vel uva, thure vel herba silva superbit;
 Mel fluit, uva madet, thus olet, herba viret.
 Hæc duo commendat sapor, illa duo vigor, illa
 1189 Convivæ sapiunt, febribus illa valent.
 Pellit ab ore sitim, tollit de corpore febrem
 Ille vel ille sapor, ille vel ille vigor.
 Rupis dorsa tument, ubi parvis saucia rimis
 In medio rimæ gurgitis instar habent.
 Fonticulus foris erumpens singultat in ore,

A Gurgitis hinc videas ludere fontis squam.
 Ultima pars rupis rostri mentita figuram,
 Quæ de rupe fluunt suscipit hospes aquas.
 Podit in hoc rostro geminum natura foramen,
 Ut foris emungat utraque maris aquam.
 O quam lascivus fons! quam lascivia dulcis!
 Hinc aqua ludit, et hinc garrit, et inde salit.
 Dulcis odore, fluens humore, colore nigrescens,
 In ripa redolent cassia, myrrha, piper.
 Vox avium, dulcor specierum, purpura florum
 Dulce canit, nares allicit, ornat humum.
 Perflat ibi Zephyrus, non Eurus; aromata sudant,
 Non glacies; ibi ver, non ibi regnat hiems.
 Nardus, flos, ales spirat, ridet, modulatur;
 Hinc erumpit odor, hinc decor, inde melos,
 B Flagrat enim nardus, rosa vernat, avis canit;
 (ista
 Naribus, hæc oculis, auribus illa placent.
 Rivus, olus, pavo suadet, demulcet, adumbrat;
 Somno litus, aquas murmure, pavo rota.
 Rivus garrit, olor citharizat, pavo superbit;
 Murmure rivus, olor gutture, pavo rota.
 Ludens hædus, avis vaga, læus piscis in herba
 Sallitat in nudo (i. in udo), cantat, in amne natat.
 Cervus lascivit, gaudet leo, dama jocatur;
 Cervus fronte, leo robore, dama pede.
 Cursitat hic vitulus, salit hinnulus, accubat hic bos.
 Ludit, captat olus, itque reditque lepus.
 Non onus hic, non hic laqueos, non ille ruinam,
 Non hic insidias, non timet ille canem.
 Inter tot rerum præclara monilia, pratam
 D Imminet hic speculum, silva jocosa, tuum.
 De tot deliciis, de tot titulis sibi grandem.
 Laudis fasciculum vindicat iste locus.
 Argis nonnullis, Narcissis pluribus, Orpheis
 Innumeris humus hæc vernat, abundat, olet.
 Stellifer Argus ibi, Narcissus floriger, Orpheus;
 Plectrifer hic rutilat, hic decet, ille canit.
 Argum pavo gerit, Narcissum flos, olor Orpheum;
 Hunc oculi decor, hunc sua plectra decent,
 Astris scintillat pavonis cauda decorem,

Flos gerit in folio, cygnus in ore lyram.
 Contemnens humilem regali vertice vulgum
 Audet in astra caput condere cedrus ibi.
 Hæc inter reliquas titulum sortitur honoris.
 Nec sibi dignatur quamlibet esse parem.
 Non ibi conspirant in cedri damno sagittæ,
 Non imber, torpor frigoris, ira Noli.
 Fullo novus viridi tunica vel fronde virenti
 Adversus brumæ vim tunicavit eam.
 Densa nitens, viridis est ramus cortice, fronde
 Ramis densa nitens, cortice, fronde, virens.
 Ramus sub foliis, truncus sub cortice, radix
 Sub pede condit aves, nutrit apes, dat aquas.
 Ramus aves sub fronte tegit, sub cortice truncus
 Nutrit apes, radix sub pede sudat aquas.
 Alludunt trunco quasi quædam ludicra rimis;
 Truncus hiat, rimam pompa frequentat apum.
 Duplex nodus ibi duo porrigit ubera, nectar
 Melliflunum stillat utraque mamma foras.
 Natura digitis crater tornatilis ambos
 Absorbet nodos, sugere mella parat.
 Rivus qui garrit sub cedrino pede spectat
 Donec melle fluat amphora plena sibi.
 Plenum vas in aquam mel tranajicit, et quasi quod-

1190 Electrum faciunt hæc duo mista simul.
 Mel liquor alluciet sibi potu, murmure nectar,
 Potus in ore sapit, murmur in ore melos.
 Hinc aviam pompam quasi junctus valle choreis
 Ludere tunc favor cum rosa pinget humum.
 Hic præponit hiems, abit, hic assumit, adest
 [ver; C
 Concludunt aliæ, succinit ergo chorus.
 Laudes exercent celebres philomela jocatrix,
 Flens olor, ormella lenis, alauda levis.
 Ipsi alludunt avibus sua nomina quorum
 Vox tibi mel sapiet, si bene verba notes.
 Hoc, Philomela, sonas, quod Ælia lucis amœna es;
 Nomine monstrat olor, quod gerat ore lyram.
 Quod canit ore melos ormella vocatur; alauda
 Quod ait avis digna laude probare potest.
 O volucrum lasciva cohors! o pompa jocosa!
 O moduli dulces! o paradise Dei!
 Singula complectens inter duo brachia murus,
 Instar habens zonæ colligit omne nemus.
 Annis in Ingressi zonam diffibulat istam,
 A nodo solvens brachia juncta suo.
 Pons super intexus lignis et marmore valli
 Damna resarcitur, sibula factus ei.
 Pontis utrumque caput vallum fuit inde vel inde,
 Et licet juncto gurgite nodat opus.
 Porta etat in medio sublimi vertice, nostris
 Ex oculis vertex ejus ad astra fugit.

A Si quis vult portæ texturam discere pinu,
 Mulcifer et cedro texuit illud opus.
 Si quis vestiget quis inauret eam decor, illam
 Guttis vermiculant quatuor ista suis.
 Lacteus argenti decor, auri flammeus ardor,
 Ignea gemmarum lux, elephantis ebur,
 Argenti radius postes insignit ibidem,
 Per loca scintillans aurea flamma natat.
 Limen utrumque micat gemmarum lumine; rimæ
 Quas ibi limavit sculptor inalbat ebur.
 Singula cerne, nitet argentum, fulgurat aurum,
 Gemmæ scintillant, nobile ridet ebur.
 Totus in hoc opere sudavit Mulciber: artis
 Nobilitas summa laude refulsit ibi.
 Ne quid Vulcanus forsan delinqueret, omnis
 Cyclopum legio fluxit ad illud opus.
B Quædam de lignis majestas palliat auri,
 Naturamque nedem (sic) ditat honore suo.
 Bis sex gemmarum stellis ibi rutilat arcus,
 Et quasi signifero circuit orbe fores.
 Sicut mentiri valet ars, volat ales in auro,
 Nant pisces, rutilant sidera, vivit homo.
 In porta rutilat crocus, ardet flamma pyropi,
 Purpural ille flores, ille serenat opus.
 Cedere dedignans radiis stellantibus Irim
 Cœli mentiri nititur ille color.
 Arcus ætherei (salvo titulo loquar) iste
 Clarior est illo, plusque nitoris habet.
 Ille micare potest ope Phœbi, munere nubis;
 Hic sine sole micat, et sine nubis ope.
 Ille quidem fallit oculos, hic allucit, ille
 Fulgurat ad tempus, permanet iste diu.
 Hæc est natura, nisi fallor, regia, vernans
 Tot titulis, tot opum plena, tot ampla bonis.
 Hic [f. his] studeo, sum totus in his; oculos de-
 [cet, aures
 Cantus, odor nares allucit, ora sapor.
 Si quæras quid agat descriptio quam legis, istud
 Depinget breviter littera nostra tibi.
 Dum nemus hoc veluti quædam mundi rosa, toto
 Floreat orbe, tamen transiet iste decor.
 Et quia flos mundi cito transit et aret, ad illam
 Quæ nunquam marcescitur, quæso, rosam.
 Est rosa quæ dicit: Ego flos campi; rosa certe
 Aurea, principii nescia, sine carens.
 Ut gustaret olus homo debilis, hæc rosa sancta
D Pro nobis olus est facta manens quod erat.
 Floruit in cœlis, in mundo marcuit; illic
 Semper olens, istis pallida facta parum.
 Hunc florem paradisos habet, seraphim videt,
 [orbis
 Non capit, infernus nescit, adorat homo.